

עין משפט
נר מצוה

ה:

פחות מארבע אמות נידון משום דאחי. וסמכינן עליה ואע"ג דלאו לשם לחי הוקצע משום דקיימא לן כאצוי בלחי העומד מאליו ואפילו לר"מ דפסק כרצא מ"מ הכא איירי אליבא דרב הונא ואצוי מרצ הונא דייק לה לקמן בפירקין (ד' טו.) וגראה

דרש"י מדקדק דמיירי הכא בלא הוקצע לשם לחי מדמפליג צין ד' לפחות מד' דאליו עבדיה לשם לחי הו כשר בכל ענין דמשום דריצה בסמיממו לא גרע מלחי משהו כדפי' רש"י בסמוך אצל היא דלקמן (דף י.) דלחי המושך הואיל והוי לאורך המצוי ואינו סותמו דנידון משום מצוי אפילו הוקצע לשם לחי ולהכי כי דייק מנייה לקמן (ד' י.) שמע מנייה תלת לא קאמר שמע מנייה ד' דלחי העומד מאליו הוי לחי ולקמן (דף ט.) פרש"י ולרשב"ג ליהוי כנראה מנמוך ושוה מצפיה שכן דרך מעמידי לחי שמושקין קימע' כלפי חוץ א"כ משמע דר"ל אע"ג דהוקצע לשם לחי נידון משום מצוי:

ארבע אמות נידון משום מבוי.

^א אפילו למ"ד ^ב (לקמן ד' טו.) לחי משום מחילה דהיה לו להועיל יותר אם סותמו מ"מ היכר קלת צעינן ואע"ג דהיכא דהעמידהו לשם לחי לפי' הקוטרם מועיל אע"ג דאין היכרא מ"מ י"ל כשהועמד לשם לחי יש קול ואיכא היכירא:

אותו אחי היבן מעמידו. במצוי רחצ יותר משמונה קא צעי דברוצא ח' היכן שיעמידנו הוי עומד מרובה: **כף** וחומר מחצה: אע"ג דחצר ומצוי שוין דכשהן מרובעין צריכינן פס ד' ואם ארען יותר על רחצן ניתרין בלחי וקורה מכל מקום

עציד קל וחומר שפיר דבמקום דלא מהני לחי וקורה דהיינו צמרובעים מהני עומד מרובה ואמחינה רביעית הוא דעציד קל וחומר דליהני עומד מרובה אצל שיועיל עומד מרובה בכל ד' מחילות ליכא למילף דדיו לבא מן הדין להיות כנדון כמו לחי: **אינן** דין שיהא ניתר בעומד מרובה. פירש בקוטן^א ומיניה במצוי ח' אע"ג דבהאי ק"ו נמי מצי למתשרייה דהא יותר מד' הוי האץ פס וחצר משתריא בפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקצע ולא לשם תיקון פס הוקצע כי היכי דאפקינן מתורת לחי אפקינן נמי מתורת פס ור"י פי' דאין סבירא ללמוד לענין תורת פס מחצר^ב דבחצר הפס מהני משום מחילה משום הכי כל שכן דמהני היכא דסותמו טפי אצל במצוי שהקילו חכמים בלחי אפי' למ"ד משום מחילה צריך שיהא שם לחי עליו אצל לענין עומד מרובה הוי ק"ו טוב משום דהוי מחילה גמורה שמועיל בכל ד' דפנות אצל לחי ופס לא מהני אלא במחילה רביעית וליכא למימר פס ד' אמות ויכח דמהני בחצר ולא מהני במצוי אף אני אביא עומד מרובה דכיון שאין יכול ללמודו מק"ו הכא נמי ליכא למימר תוכיח ועוד מה לפס ד' אמות שכן לא מהני אלא במחילה רביעית תאמר צעומד מרובה דמהני בכל ד': **תאמר במבוי שפירצתו בארבע** ^א. וא"ת והיא גופיה נילף מק"ו מחצר שיהא פרצמו בעשר ומאי טעמא דרב הונא דאמר בארבע וי"ל דלא שייך ק"ו אפרסת עשר משום דהיא הנותנת דבשביל שמצוי ניתר אפי' בלחי משהו הוי פרצמו בד' ואפילו לאידך לישנא דאמר לקמן (ד' י.) גצי פסי ציראות כיון דאקילו צהו חד קולא אקילו צהו קולא אחריתי התם משום עולי רגליהם הקילו קולא יתירא מפני דוחקן וא"ת א"כ מאי פריך מה לחצר שכן פרצמו צי' מה פירכא היא זו נימא היא הנותנת משום דלא התרמי אלא צעומד מרובה שרי עד עשר וי"ל דהיא הנותנת לא אמרי' אלא לסתור הק"ו אצל לסתור הפירכא כדי לקיים הק"ו לא אמר: **שפירצתו בר**. וא"ת ונעשה ק"ו מלחי וקורה שאין מועיל בחצר מהני במצוי עומד מרובה כו' וי"ל דאיכא למימר פירצ' עשר תוכיח וליכא למימר דנילף שלא יועיל לחי וקורה למצוי ועומד מרובה לחצר דגמירי לה מסיני דמהני וכן שיועיל לחי וקורה לחצר ליכא למילף דגמירי דצעי פס ארבעה ועוד דמעומד מרובה ליכא למילף דמה לעומד מרובה דמהני בכל ד' דפנות וממצוי נמי ליכא למילף דמה למצוי שכן פרצמו בארבעה לרב הונא: **וספק** דבריהם דהקפא. וא"ת תיפוק ליה דקיימא לן בפירקין (ד' טו.): דפרוץ כעומד מותר וי"ל דהכא ^א קיימא לן אליבא דרב הונא צריה דרב יהושע דאית ליה לקמן (ד' טו.): פרוץ כעומד אסור וא"ת ואמאי הוי ספק דצריהם הא קיימא לן דצדיד אדם אפשר לנמנא דקיימא לן כרצ פפא דאמר פרוץ כעומד מותר ואי לא אפשר לנמנא ליחוש דילמא פרוץ מרובה וכן צפרק צ' דחולין (ד' כח:) דפליגי במחלצה על מחלצה אי הוה כרוצ משמע דאפשר לנמנא והא דאמרין צפרק ג' דיצמות (ד' כח.) לא סתם לן תנא כר"י הגלילי דאמר אפשר לנמנא היינו צדי שמים ובהורוק (גיטין ד' עח.) גצי ספק קרוב לו ספק קרוב לה דאמר וימיחו הי מינייהו קדים וכ"ת כשבאו שניהן בבת אחת

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

^א פחות מד' אמות. ברובצ המצוי נידון משום לחי וסמכינן עליה ואע"ג דלאו לשם לחי איקצע דקיימא לן הלכתא כאצוי בלחי העומד מאליו דכשר^ב: ד' אמות. אם היה בזלט למוך רוחצ המצוי ד' אמות נידון משום מצוי כלומר כיון דלאורך הכשר מצוי ניתר בכך צעלמא ומיקרי מצוי הכא נמי נפיק מתורת לחי דלא סמכינן עליה אע"ג דאי עבדיה

משום לחי הוי כשר דמשום דריצה בסמיממו לא גרע מלחי משהו הכא כיון דלאו להכי איקצע אגן צמחשצה לא מניין לאפוקיה מתורת כותל ולשווייה לחי דכיון דנפק ליה מתורת לחי ונמנא שאין תיקון למצוי זה ואריך לחי אחר להמיר המצוי. אלמא מדקמתי דצ"ר מד' אמות לא הוי מצוי לאפוקי מתורת לחי שמע מינה הכשר מצוי בד' אמות^א: צדדיה. אללו ברובצ המצוי: צאידך גיסא. אלל כותל האחר כנגדו: דמטפי ציה או דמגלר ציה. גבוה ממנו או נמוך ממנו. א"נ או עצ ממנו או דק ממנו כדי שימשך ממנו ולחוץ או הימנו ולפנים: **במצוי שמונה**. שרצב שמונה אמות וכל שכן אם יותר: **אצל במצוי שבעה** ניסר. המצוי ואע"פ שאין זה לחי הואיל וסתימת הפתח מרובה על הפרוץ: **ומה חצר**. מרובעת או רחבה יותר על אורכה שאינה ניתרת בלחי וקורה אם נפרץ כותל שעל פני רשות הרצים על פני כולו והעמיד בו לחי משהו אינו מתיר אא"כ יש בו פס ד' כדאמרין לקמן בפירקין (ד' יב.) פסי חצר צריכינן שיהא צהן ארבעה: **ניתרם צעומד מרובה** על הפרוץ. אפילו נפרצו על פירות הרצה בד' מחילותיה סביב ונשתייר שם מן העומד עד שרצו עומדים על הפרצות

מותרות^א בלא שום תיקון: **מצוי שניסר**. פתיחת כותלו הסמוך לרשות הרצים בלחי משהו: אינו דין שיהא ניסר צעומד מרובה על הפרוץ. בלא שום סימן אחר. ומיניהו מצוי שמונה אע"ג דבהאי קל וחומר נמי מצי למישרייה דהא יותר מארבעה טפחים הוי האץ פס וחצר משתריא בפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקצע שם ולא לשם תיקון פס הוקצע שם כי היכי דיאל מתורת לחי יאל מתורת פס ולא מנכרא מילתא ואמרין זהו פתחו ולא נעשה צו תיקון להחירו: חצר אין פירצא עשר אוקרת צה אא"כ הוי מלואו בכותל או יותר מעשר והכי קיימא לן צמתניתין (לקמן ד' טו.): כל פירצה שהיא צעשר^א אמות מותרת: **סאמר במצוי**. דאמר רב הונא בארבעה לקמן (ד' י.) **למאן קאמרין לרב הונא**. האץ ק"ו אליבא דמאן קאמר ליה רב הונא צריה דרב יהושע אליבא דרב הונא צריה תלמידיה דרב דהא הך שמעתין דלחי בזולט רב הונא אמרה ומילתיה דרב הונא קא מפרש רב הונא צריה דרב יהושע: **פירצמו בד'** **סביא ליה**. לקמן צשמעתין: **טעמא דנפשיה קאמר**. והכי קאמר במצוי שמונה קא מסתבאר מילתיה דרב הונא אצל במצוי שבעה לא מסתבאר כוותיה דאיכא למישריה צקל וחומר: אי עומד. מרובה על הפרוץ שהיו ארבע אמותיו של לחי שוחקות ונמנא פרוץ חסר מארבע הרי ניתר בכך: ואי פרוץ. מרובה נמנא שאין ד' שלימות בלחי ונידון משום לחי דהא רוצ צני אדם אין יכולין לנמנא: **מאי אמרם**. לאוסרו דילמא נמנא וכי הדדי נינהו ואין כאן לחי שהרי יש צו ארבע אמות ולא עומד מרובה: הוי **ספק דצריהם**. שמא נמנא לאוסרו ושמא לא נמנא ומותר דטלטול מצוי מדרבנן הוא וספק דצריהם להקל:

מאידו

הנותנת משום דלא התרמי אלא צעומד מרובה שרי עד עשר וי"ל דהיא הנותנת לא אמרי' אלא לסתור הק"ו אצל לסתור הפירכא כדי לקיים הק"ו לא אמר: **שפירצתו בר**. וא"ת ונעשה ק"ו מלחי וקורה שאין מועיל בחצר מהני במצוי עומד מרובה כו' וי"ל דאיכא למימר פירצ' עשר תוכיח וליכא למימר דנילף שלא יועיל לחי וקורה למצוי ועומד מרובה לחצר דגמירי לה מסיני דמהני וכן שיועיל לחי וקורה לחצר ליכא למילף דגמירי דצעי פס ארבעה ועוד דמעומד מרובה ליכא למילף דמה לעומד מרובה דמהני בכל ד' דפנות וממצוי נמי ליכא למילף דמה למצוי שכן פרצמו בארבעה לרב הונא: **וספק** דבריהם דהקפא. וא"ת תיפוק ליה דקיימא לן בפירקין (ד' טו.): דפרוץ כעומד מותר וי"ל דהכא ^א קיימא לן אליבא דרב הונא צריה דרב יהושע דאית ליה לקמן (ד' טו.): פרוץ כעומד אסור וא"ת ואמאי הוי ספק דצריהם הא קיימא לן דצדיד אדם אפשר לנמנא דקיימא לן כרצ פפא דאמר פרוץ כעומד מותר ואי לא אפשר לנמנא ליחוש דילמא פרוץ מרובה וכן צפרק צ' דחולין (ד' כח:) דפליגי במחלצה על מחלצה אי הוה כרוצ משמע דאפשר לנמנא והא דאמרין צפרק ג' דיצמות (ד' כח.) לא סתם לן תנא כר"י הגלילי דאמר אפשר לנמנא היינו צדי שמים ובהורוק (גיטין ד' עח.) גצי ספק קרוב לו ספק קרוב לה דאמר וימיחו הי מינייהו קדים וכ"ת כשבאו שניהן בבת אחת

מסורת הש"ס

א) [שבע ע"ד, צ] וצמ"א:
ב) צמח"ל.
ג) צמח"ל.
ד) [צמ"א: חנון, ט] [מכאן שייך עוד לע"א] ו) [לקמן טו-ו, ז] [ע"כ שייך לע"א, ח] צמ"א: מותרת, ט) צמ"א: כעשר, י) צמ"א: בארבעה,

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה ארבע וכו' למאן דאמר. י"ב לקמן בדף יב ע"ב:
ב) ד"ה וספק וכו' וי"ל דהכא קאי אליבא דרב הונא:

גליון הש"ס

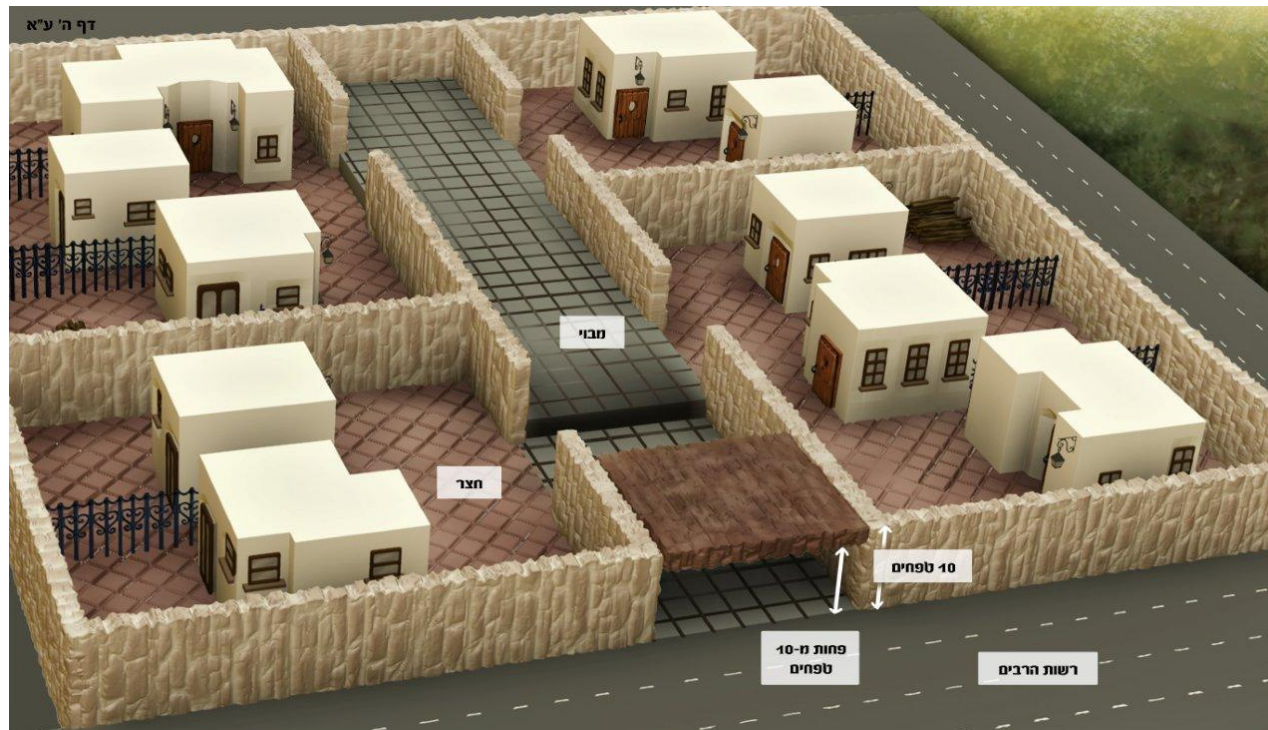
תוס' ד"ה ארבע. אפילו למ"ד. י"ל דמוכח כן דהא מרזא דשמעתין הוא י"ה ואיזו ס"ל לקמן דף טו דלחי העומד מאליו הוי לחי וחוץ למ"ד לחי משום מחילה עיי"ש: ד"ה אינו ר"ן. דבבבצר הפס בהני משום מחילה. עיין לקמן דף ט ע"ב. פוס' ד"ה כותל:

בס"ד

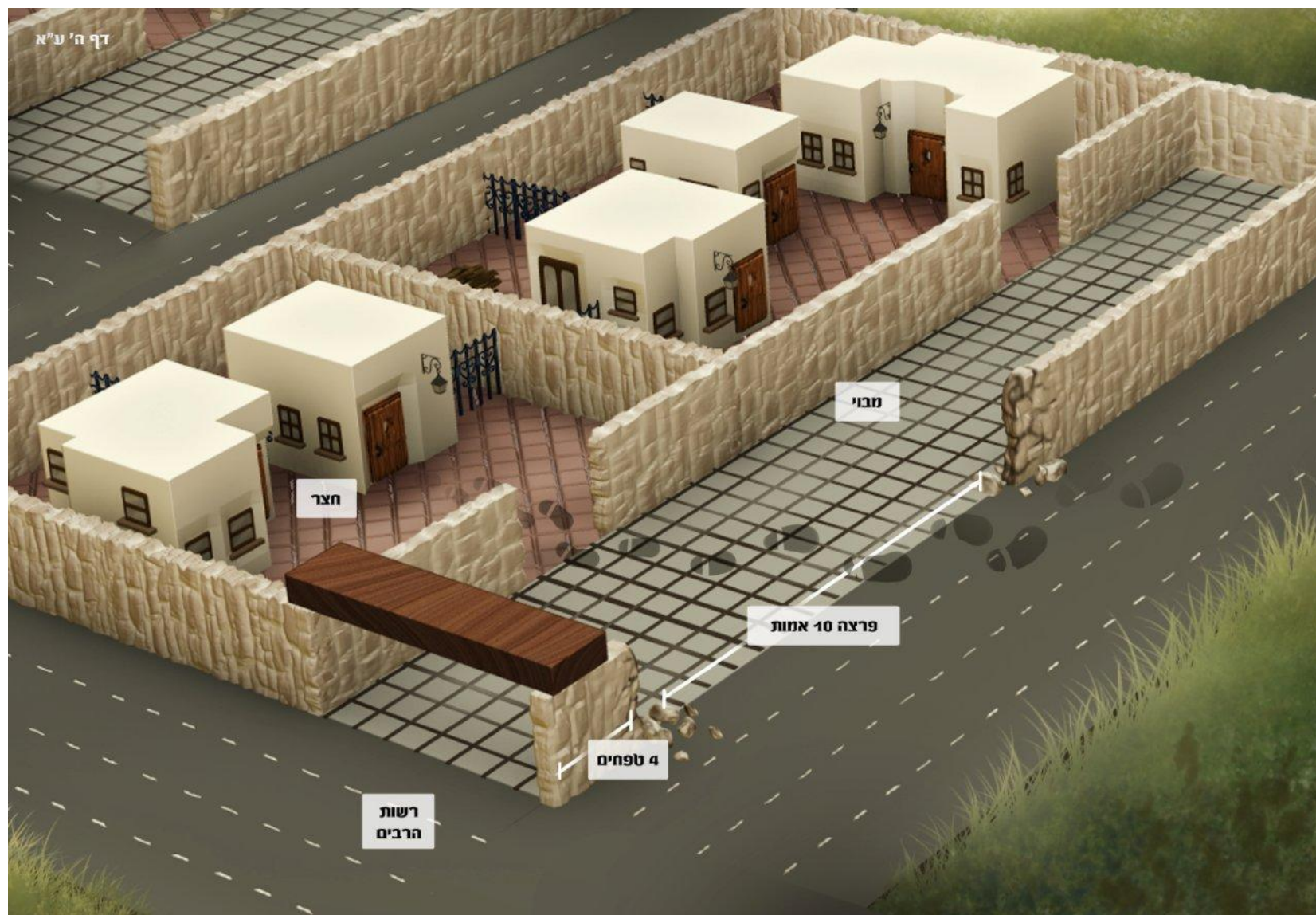
תמונות למסכת עירובין דף ה'

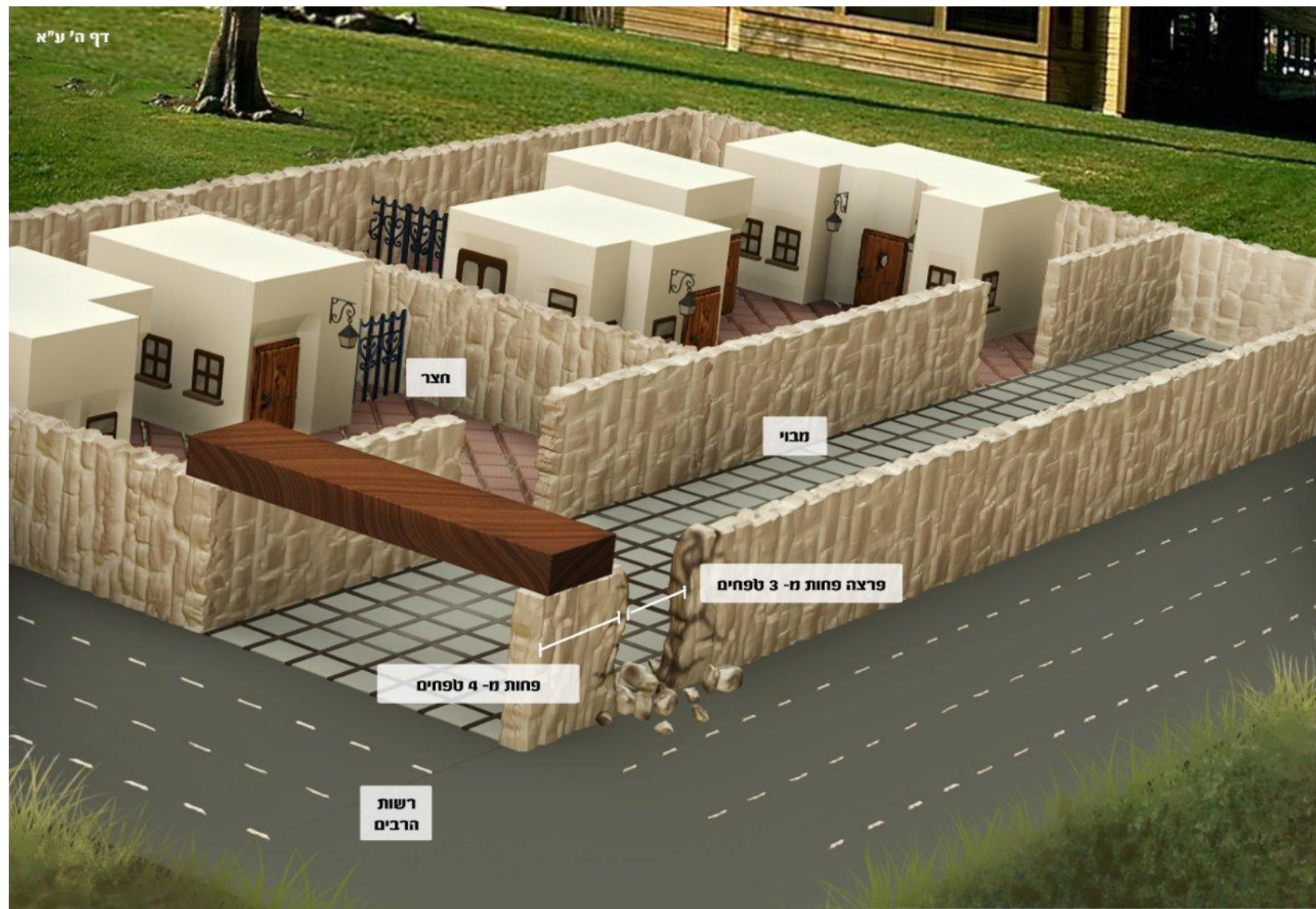
היה פחות מעשרה טפחים וחקק בו להשלימו לעשרה, כמה חוקק?

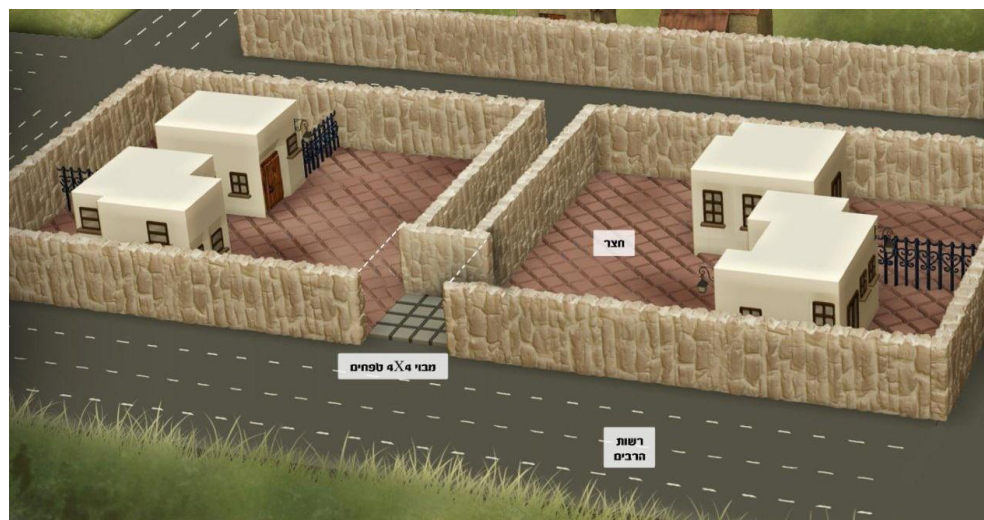
אם יש שם פס ד', מתיר בפירצה עד עשר

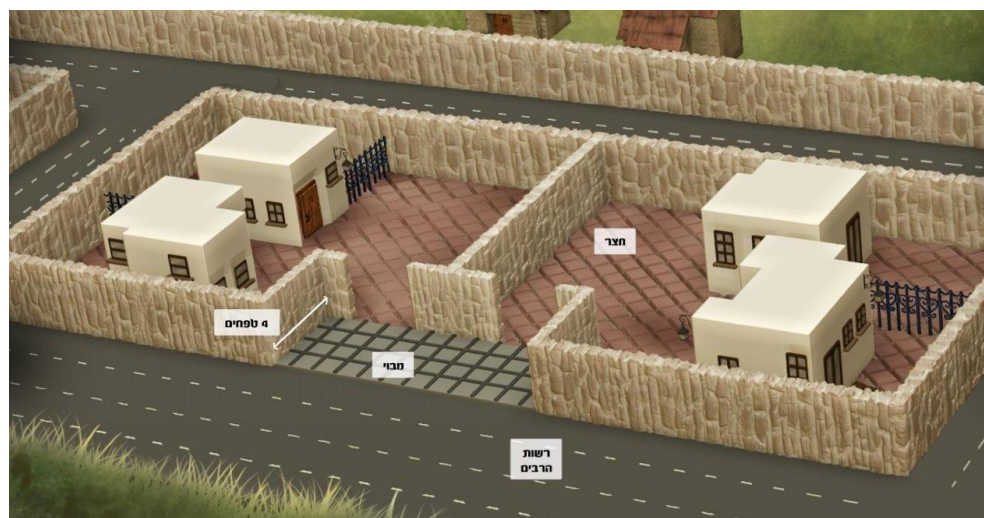
ואם לאו [שאין הפס רחב ארבה טפחים, אז רק אם יש] פחות משלשה מתיר

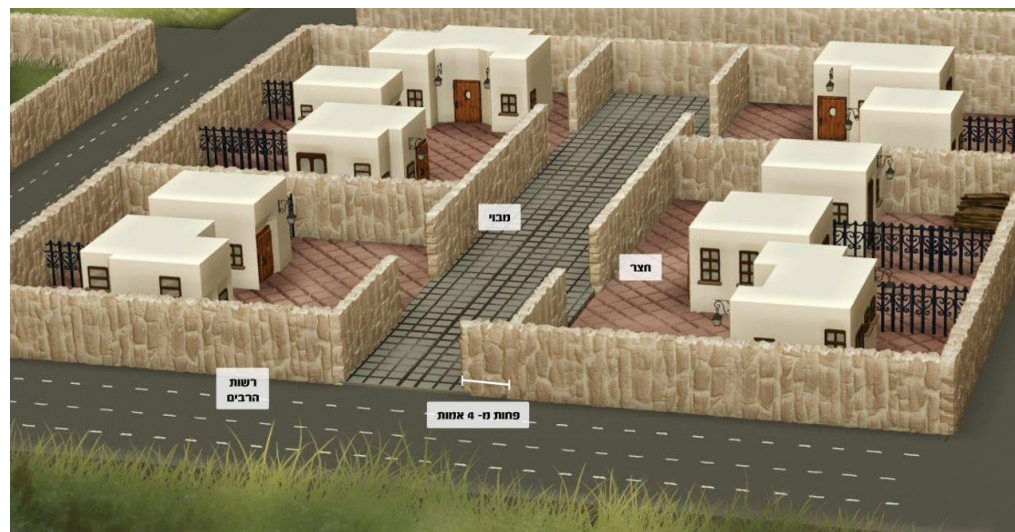
ואי בד' היכי משכחת ליה [פתחים לב' חצירות]?

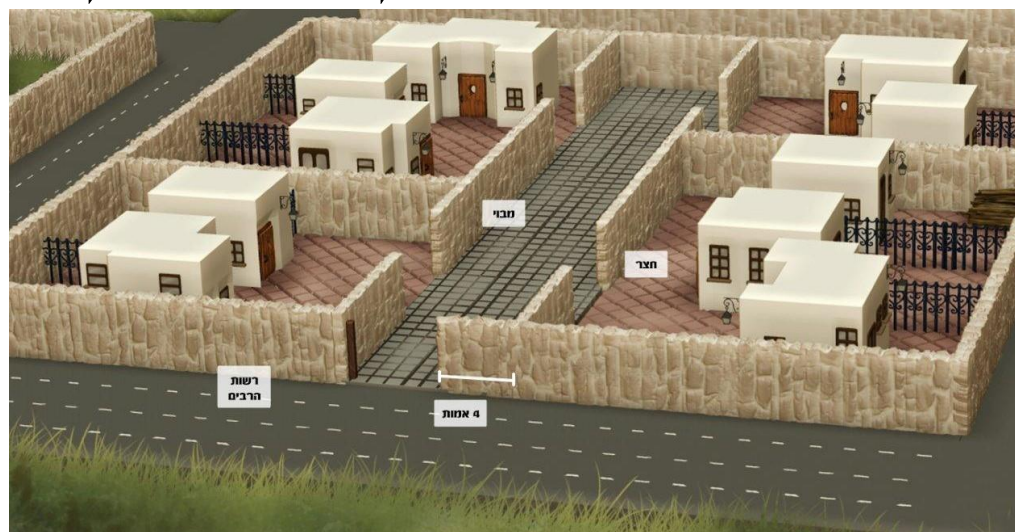
וכי תימיה דפתח לה בדופן האמצעי

לחי הבולט מדופנו של מבוי פחות מארבע אמות נידון משום לח ואינו צריך לחי אחר להתירו

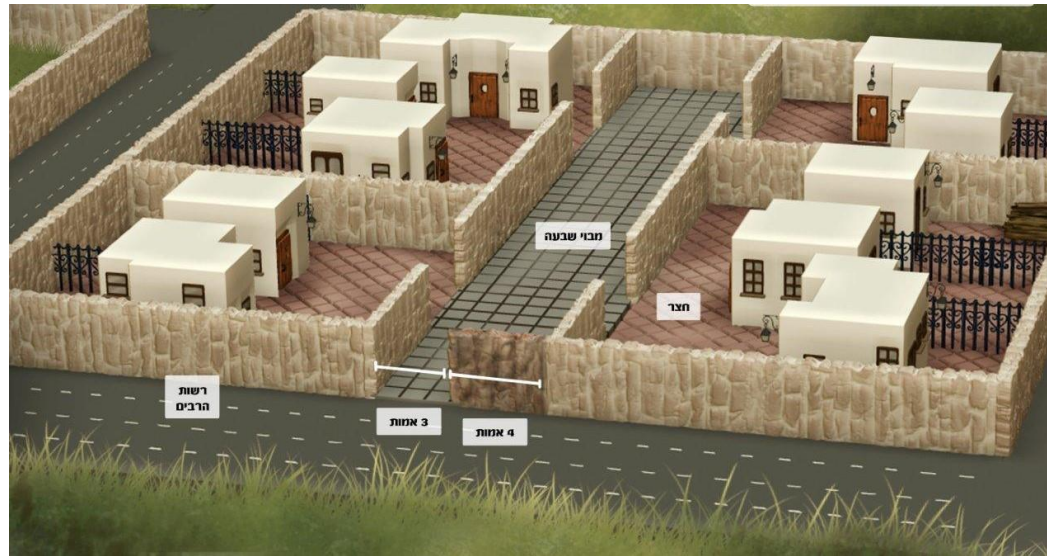
לחי הבולט מדופנו של מבוי... ד' אמות נידון משום מבוי וצריך לחי אחר להתירו

[ה' ע"ב] אפילו תימא דמוקי לה בהדיה, דמטפי ביה או דמבצר ביה

אבל במבוי שבעה, ניתר בעומד מרובה על הפרוץ

ומה חצר שאינה ניתרת בלחי וקורה ניתרת בעומד מרובה על הפרוץ

